

Dikshaurjit International Interdisciplinary Online Research Journal, Latur (DIIRJL)

Add.:Khadgaon Rd,Sambhaji Nagar,Near Smt.SushiladeviDeshmukh Senior College, LaturLatur, Maharashtra 413512, India.

Phone:9890408998, 8329647660Email ID: diirjournal@gmail.comWebsite:https://www.diirjournal.com

प्रा.शेखर समिना अफराज
नाज अध्यापक विद्यालय,औसा

उर्दू अध्यापन पद्धती : एक अभ्यास

१. सारांश

उर्दू भाषा भारतातील एक महत्वाची भाषा असून तिचे साहित्य, संस्कृती आणि परंपरा समृद्ध आहेत. शाळांमध्ये उर्दू भाषा प्रभावीपणे शिकवण्यासाठी योग्य अध्यापन पद्धतीचा वापर करणे आवश्यक आहे. उर्दू अध्यापनामध्ये वाचन, लेखन, श्रवण आणि संभाषण कौशल्यांचा विकास महत्वाचा असतो. या संशोधन लेखात उर्दू अध्यापनाच्या विविध पद्धती, त्यांचे महत्त्व आणि विद्यार्थ्यांच्या भाषिक विकासावर होणारा परिणाम यांचा अभ्यास करण्यात आला आहे.

२. प्रस्तावना

भाषा अध्यापन ही शिक्षण प्रक्रियेतील एक महत्वाची बाब आहे. विद्यार्थ्यांच्या भाषिक कौशल्यांचा विकास करण्यासाठी शिक्षकांनी योग्य अध्यापन पद्धतीचा वापर करणे आवश्यक असते. उर्दू भाषा शिकवताना विद्यार्थ्यांना शब्दसंग्रह, व्याकरण, वाचन आणि लेखन यांचे ज्ञान देणे आवश्यक असते.

उर्दू साहित्यामध्ये अनेक महान कवी आणि लेखकांनी महत्त्वपूर्ण योगदान दिले आहे. उदाहरणार्थ, Mirza Ghalib आणि Allama Iqbal यांच्या साहित्यामुळे उर्दू भाषेचा विकास झाला आहे. त्यामुळे उर्दू अध्यापन करताना साहित्यिक उदाहरणांचा वापर केल्यास विद्यार्थ्यांना भाषा अधिक चांगल्या प्रकारे समजते.

३. संशोधनाची उद्दिष्टे

या संशोधनाची उद्दिष्टे पुढीलप्रमाणे आहेत:

उर्दू अध्यापन पद्धतीचा अभ्यास करणे.

उर्दू भाषा शिकवण्याच्या विविध तंत्रांचा अभ्यास करणे.

विद्यार्थ्यांच्या भाषिक कौशल्यांच्या विकासावर उर्दू अध्यापनाचा परिणाम समजून घेणे.

४. उर्दू अध्यापनाच्या प्रमुख पद्धती

१. व्याख्यान पद्धती (खुल्ला/गुप्त/गुप्त/गुप्त)

या पद्धतीमध्ये शिक्षक विषयाचे स्पष्टीकरण देतात आणि विद्यार्थी ऐकून ज्ञान प्राप्त करतात.

२. प्रश्नोत्तर पद्धती

या पद्धतीमध्ये शिक्षक विद्यार्थ्यांना प्रश्न विचारतात आणि विद्यार्थ्यांना विचार करण्यास प्रोत्साहन मिळते.

३. वाचन पद्धती

उर्दू भाषेतील धडे आणि कथा वाचून विद्यार्थ्यांचे वाचन कौशल्य विकसित होते.

४. क्रियाशील पद्धती

या पद्धतीमध्ये विद्यार्थ्यांना विविध भाषिक क्रियाकलापांमध्ये सहभागी करून घेतले जाते.

५. उर्दू अध्यापनातील साधने

उर्दू भाषा शिकवताना शिक्षक विविध साधनांचा वापर करतात:

चित्रे

चार्ट

फ्लॅश कार्ड

ऑडिओ-व्हिडिओ साधने

प्रोजेक्टर

ही साधने विद्यार्थ्यांच्या समज वाढविण्यास मदत करतात.

६. उर्दू अध्यापनाचे महत्त्व

उर्दू अध्यापनाचे महत्त्व पुढीलप्रमाणे आहे:

विद्यार्थ्यांच्या भाषिक कौशल्यांचा विकास होतो.

साहित्य आणि संस्कृतीची माहिती मिळते.

संवाद कौशल्य वाढते.

विविध भाषांबद्दल आदर निर्माण होतो.

७. निष्कर्ष

उर्दू अध्यापन प्रभावी करण्यासाठी विविध अध्यापन पद्धती आणि साधनांचा वापर करणे आवश्यक आहे. योग्य पद्धतींच्या वापरामुळे विद्यार्थ्यांचा भाषेवरील आत्मविश्वास वाढतो आणि त्यांची भाषिक क्षमता विकसित होते. त्यामुळे शिक्षकांनी विद्यार्थ्यांच्या गरजेनुसार योग्य अध्यापन पद्धती निवडणे आवश्यक आहे.

८. संदर्भ

भाषा अध्यापन पद्धती - शिक्षणशास्त्र संदर्भ ग्रंथ

उर्दू साहित्यावरील पुस्तके

शैक्षणिक संशोधन जर्नल

भाषा शिक्षणावरील ऑनलाइन स्रोत